

РЕШЕНИЕ

№ 26314

гр. София, 04.08.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 53 състав, в
публично заседание на 15.07.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Величкова

при участието на секретаря Валентина Христова, като разгледа дело номер **5292** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 126 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл. 68 от Закона за защита от дискриминация /ЗЗДискр./
Образувано по жалба от „Бохемия“ ООД, депозирана чрез адв. Б., против Решение № 150/ 25. 04. 2025 г. на Комисията за защита от дискриминация, Пети специализиран постоянен заседателен състав, постановено по пр. № 86/ 2024 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация, в частта, с която е установено, че „Бохемия“ ООД е извършило нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. на основата на признак „увреждане“ и на оспорващото дружество е наложена имуществена санкция в размер на 500 /петстотин/ лева.
В жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспореното решение, като постановено в нарушение на административнопроизводствените правила, в противоречие с материалния закон и целта на закона.
В съдебното заседание оспорващото дружество се представлява от адв. Т., която поддържа жалбата и моли за отмяна на оспорвания акт.
Ответникът - Комисията за защита от дискриминация, не изпраща процесуален представител. В писмено становище оспорва основателността на жалбата.
Заинтересованите страни - Й. С. К. и Фондация „Достъпен свят“, не изпращат процесуални представители и не представят становище по жалбата.
Административен съд - София град, като обсъди становищата на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:
Производството пред КЗД е образувано във връзка със сигнал с вх. № 42-00-18/14. 05. 2024 г., подаден от Фондация „Достъпен свят“, представлявана от И. В. А., срещу „БОХЕМИЯ“ ООД. В

сигнала е отразено, че Й. К. се е свързала с тяхната организация и изявила желание за подаване на сигнал до КЗД от нейно име. В сигнала се твърди, че след изразено от страна на Й. К. желание заедно със съпруга ѝ да посетят островите Р. и К. с екскурзия на фирма „Б.“, служителка на дружеството е отказала да направи резервация с мотива, че „не предлагат услуги за инвалиди“. След получения отказ г-жа К. е направила собствено проучване и установила, че хотелите, които са включени в офертата на „Б.“ за посочените дестинации, имат специално пригодени и оборудвани стаи за хора с физически затруднения, като въпросните стаи са свободни за конкретния времеви период на екскурзията. Последвала е размяна на имейл кореспонденция, в която екипът на туристическата агенция отново е отговорил, че „хотелите не разполагат с помещения, подходящи за инвалиди“. В сигнала се сочи още, че за всички екскурзии на сайта на „Бохемия“ ООД е отбелязано „Пътуването като цяло не е подходящо за лица с ограничена подвижност!“, което според Фондация „Достъпен свят“ нарушава разпоредбите на чл. 4, ал. 1 и 2 от ЗЗДискр. Във връзка с образуваната преписка № 86/2024 по описа на КЗД, е постъпил писмен отговор от Й. К., че поддържа изложените в сигнала на Фондация „Достъпен свят“ твърдения.

В хода на административното производство са проведени две открити заседания, с редовно призоваване на страните на 14. 02. 2025 г. и на 18. 02. 2025 г. В рамките на проведеното на 18. 02. 2025 г. открито заседание съставът е допуснал разпит на свидетелите Г. П. П., Д. М. Т. и Д. Г. К..

С оглед на приложената по преписката кореспонденция и предвид данните от вътрешната система на „Бохемия“ ООД, комисията е приела, че за поисканите от сем. К. дестинация и места за настаняване не е имало налични за този период стаи за лица с увреждания. Отбелязала е още, че видно от наличната информация - разпечатка в полето „Полезна информация“, за посочените дестинации е отразено: „Пътуването не е подходящо за лица с ограничена подвижност!“.

От свидетелските показания на Д. Т. е установено, че тя е служителката, която е разговаряла със съпруга на Й. К., като е пояснила, че при запитвания за пътуване на лица с увреждания, практиката на дружеството е да предупреждава клиентите си, че тези пътувания не са подходящи за лица с увреждания. Съгласно показанията на свидетеля Г. П., също служител на агенцията, Й. К. и нейният съпруг са поискали да се направи запитване до конкретно посочени хотели, с които "Бохемия" ООД работи, чрез резервационната им хотелска система. От показанията му става ясно, че той е проверил дали хотелските системи предлагат стаи, които са подходящи за туристи с ограничена подвижност, но за периода, в който сем. К. са искали да пътуват, такива стаи не са били свободни. Обяснил е още, че на интернет страницата на дружеството не присъства опция за туристи, които имат ограничена подвижност.

Комисията е приела, че видно от отговорите на разпитаните по преписката служители на туристическата агенция, процедурата по договаряне на хотели - т.е. вътрешната система на „Бохемия“ ООД с техни партньори, не предвижда предварително договаряне за резервации за пакетни екскурзии за лица с увреждания. По предварително договорените от страна на туристическата агенция пакети за почивки със съответните хотели не са предвидени подобни резервации - хотелски стаи за лица с увреждания, или техният брой е недостатъчен.

Посочено е, че „Бохемия“ ООД изначално не предвижда ясни правила за предлагане на услуги спрямо лица с двигателни увреждания, като това обстоятелство индикира за предлагане на услуга при по-неблагоприятни условия по смисъла на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо лица, носители на признака „увреждане“.

Направен е извод, че в случая се касае за практика, която представлява форма на непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. Пояснено е, че неблагоприятното третиране няма общо с организирането на екскурзии, а с това, че от страна на туристическата агенция, предлагаща такива услуги, не е предвиден ясен ред и възможност за лица с увреждания

да бъдат включени в екскурзиите, наравно с останалите клиенти, а за случая - в индивидуална такава.

Съставът е приел, че допуснатата от „Бохемия“ ООД практика, с която дружеството обявява на клиентите, че организиранияте от тях пътувания не се препоръчват за лица с ограничена подвижност, е дискриминационна, тъй като безспорно липсват правила и ред за организиране на екскурзии за лица с увреждания, а предоставянето на разумни улеснения е с оглед на конкретните дестинация и увреждания.

Предвид това е издадено оспореното Решение № 150/25. 04. 2025 г., с което е прието за установено по отношение на „Бохемия“ ООД, че практиката, с която дружеството обявява на клиентите, че организиранияте от тях пътувания не се препоръчват за лица с ограничена подвижност, както и липсата на ясни правила за предлагане на туристическа услуга спрямо тези лица, представлява форма на непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗДискр. на основата на признак „увреждане“. За установеното нарушение съставът на КЗД е наложил на „Бохемия“ ООД на основание чл. 80, ал. 2 от ЗЗДискр. административно наказание - имуществена санкция в размер на 500 лв., като на основание чл. 47, ал. 6 от ЗЗДискр. е препоръчал на представляващия дружеството да предприеме необходимите мерки и действия за преустановяване на дискриминационните практики.

Сигналът на фондация „Достъпен свят“ и жалбата на Й. К. в частта с искане за установяване на отказ от услуга в нарушение на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. са оставени без уважение като неоснователни и недоказани.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

Жалбата е процесуално допустима, тъй като е подадена в законоустановения 14-дневен срок, срещу подлежащ на оспорване индивидуален административен и от лице, чиято правна сфера е неблагоприятно засегната от него.

Решението е издадено от компетентен административен орган и в пределите на неговата власт съгласно чл. 65, т. 1 - т. 4 във вр. с чл. 48 от ЗЗДискр. Същото е постановено в изискуемата писмена форма, като съдържа задължителните реквизити, регламентирани в чл. 59, ал. 2 от АПК във вр. с чл. 66 от ЗЗДискр. Спазени са разпоредбите на чл. 51, чл. 52 и чл. 54 от ЗЗДискр., проведена е процедура по проучване, като на страните е предоставена възможност да се запознаят със събраните по преписката материали и да организират защитната си теза. За изясняване на обективната истина е проведено открито заседание при съобразяване с основните принципи на процеса, гарантиращи равенството на страните в производството, тяхното активно участие, включително и при събирането на доказателства /чл. 8, чл. 34 и следващите от АПК/. Страните в производството са изслушани, насочени са към помирителна процедура, като им е предоставена възможност да обективират своите доказателствени искания и да изразят становище по доказателствата на насрещната страна. Резултатът от протеклото пред КЗД производство е писмено обективиран в решение, съобразно чл. 64, ал. 1 от ЗЗДискр. В него са посочени наименованието на органа, който го е издал, фактическите и правните основания, разпоредителна част, както и пред кой орган и в какъв срок решението може да се обжалва.

Оспореното решение е подписано от членовете на състава, присъствали на проведеното на 18. 02. 2025 г. заседание. Видно от датите на приключване на производството, съответно произнасяне на решението, 14-дневният срок по чл. 63, ал. 3 ЗЗДискр. не е спазен. Следва да се има предвид, че сроковете по глава четвърта, раздел първи от ЗЗДискр. „Производство пред Комисията за защита от дискриминация“ имат инструктивен характер, поради което неспазването на 30-дневния срок по чл. 59, ал. 1 от ЗЗДискр. за проучване, както и произнасянето от ответника след изтичането на срока по чл. 63, ал. 3 от ЗЗДискр. не представлява процесуално нарушение със

съществен характер, което да опорочи формираното волеизявление. В тази връзка неоснователно в жалбата се твърди, че е допуснато съществено процесуално нарушение, поради неспазването на срока по чл. 59, ал. 1 и по чл. 63, ал. 3 от ЗЗДискр.

Ето защо съдът приема, че оспореното решение е валиден административен акт, постановен от компетентен орган, в изискуемата писмена форма и при спазване на процедурата по издаването му. Не се установяват допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, водещи до отмяната на акта само на това основание.

Основна цел на ЗЗДискр. е да осигури на всяко лице правото му на равенство в третирането и възможностите за участие в обществения живот, като чл. 4, ал. 1 от закона забранява всяка пряка или непряка дискриминация, основана на посочените в нея дискриминационни признаци, сред които и увреждане. Аналогично чл. 3 от ЗИХУ разпорежда, че не се допуска пряка или непряка дискриминация по отношение на хората с увреждания. В случая, не се оспорва наличието на признака „увреждане“, носител на който е Й. К.. Търсената от нея защита е във връзка със спазване на принципа за равно третиране и конкретно до предлаганата от ответната страна туристическа услуга екскурзия извън страната.

Съгласно чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

Легалната дефиниция на понятието „неблагоприятно третиране“ се съдържа в § 1, т. 7 във вр. с §1, т. 8 от ДР на ЗЗДискр. във вр. с чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр., като това са „всеки акт, действие или бездействие, които водят до по-малко благоприятно третиране на едно лице спрямо друго въз основа на признаците по чл. 4, ал. 1 или могат да поставят лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица“. За да е изпълнен фактическият състав на нормата по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., следва да е налице по-неблагоприятно третиране на лице, основаващо се на защитен признак, както и наличие на пряка причинно-следствена връзка между неблагоприятното третиране и защитения признак.

Другата форма на неравно третиране, която е забранена от закона, е непряката дискриминация по чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. С цитираната разпоредба законодателят е санкционирал като незаконосъобразно поставянето на лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1, или на лица, които, без да са носители на такъв признак, съвместно с първите търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрална разпоредба, критерий или практика, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно оправдани с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими. Привидно неутрална разпоредба е тази, която изглежда, че се отнася по един и същи начин към всички лица без оглед на защитени признаци, но приложена на практика има несъразмерно по-неблагоприятен върху дадена група, определена по защитен признак, в сравнение с други.

Съдът споделя възраженията на оспорващото дружество, че по принцип поставянето на надпис „Пътуването като цяло не е подходящо за лица с ограничена подвижност!“ не може да се определи като по-неблагоприятно третиране по смисъла на закона, поради което не представлява форма на непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр.

Съгласно разпоредбата на чл. 82, ал. 1, т. 1, б. "з" от Закона за туризма преди пътуващият да бъде обвързан от договор за туристически пакет или от всяка друга съответстваща оферта за туристически пакет, туроператорът, а в случаите, когато туристическият пакет се продава чрез туристически агент - и туристическият агент, предоставят на пътуващия стандартен формуляр за

предоставяне на информация съгласно приложение № 1, когато е възможно използването на хиперлинкове, или в останалите случаи - стандартен формуляр за предоставяне на информация съгласно приложение № 2, както и следната информация за туристическия пакет, когато е приложимо: т. 1 основните характеристики на туристическите услуги: б. "з" дали пътуването или ваканцията като цяло са подходящи за лица с ограничена подвижност, както и при поискване от страна на пътуващия - точна информация дали пътуването или ваканцията са подходящи с оглед на потребностите на пътуващия. Следователно, включвайки този надпис в предварителната информация за конкретно пътуване, оспорващото дружество е изпълнило задължение, вменено му със закон.

Тези аргументи обаче са неотносими към преценката за законосъобразност на обжалваното решение, тъй като следва изрично да се подчертае, че в конкретния случай Комисията е приела наличието на осъществена дискриминация по признак "увреждане" не поради обстоятелството, че такава информация е предоставена на сайта на туроператора, а поради това, че тази информация е отнесена към всички организирани от дружеството туристически услуги, като изобщо липсват почивки и екскурзии, които да са предлагани от "Бохемия" ООД и които да са подходящи за хора с увреждания. Това безсъмнено поставя хората с ограничена подвижност в значително по-неблагоприятна ситуация спрямо лицата, при които липсва ограничена подвижност, поради което представлява неблагоприятно третиране.

Правилно КЗД е приела, че изначално „Бохемия“ ООД не предвижда ясни правила за предлагане на услуги спрямо лица с двигателни увреждания, което обстоятелството е показател за предлагане на услуга при по-неблагоприятни условия по смисъла на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. именно спрямо лица, носители на признака „увреждане“. Съгласно чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. не се допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1.

Поради това споделя се изводът на КЗД, че в случая се касае за практика, която не кореспондира с разпоредбата на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. и представлява форма на непряка дискриминация. В разглеждания случай непряката дискриминация произтича от мярка, която макар и неутрално формулирана и с оглед на други, несвързани със защитения признак критерии, поставя в неблагоприятно положение както жалбоподателката Й. К., така също и неограничен кръг лица с двигателни увреждания, които също биха имали желание да ползват наравно с останалите граждани предлаганите услуги и да пътуват с организирана екскурзия в страната или в чужбина. Изрично в оспорваното решение е отбелязано, че неблагоприятното третиране няма нищо общо с организирането на екскурзии, а в това, че от страна на туристическата агенция, предлагаща такива услуги, не е предвиден ясен ред и възможност за лица с увреждания да бъдат включени в организираните екскурзии от страна на агенцията наравно с останалите граждани, клиенти на агенцията, а за случая - индивидуални такива. Фактът, че дружеството предоставя при запитване възможност за почивка на лица с ограничена подвижност, не променя този извод, тъй като предоставянето на такива услуги е винаги инцидентно, при запитване, без изначално да са налице ясни правила и ред за включването на хората с ограничена подвижност в организирани или индивидуални почивки или екскурзии.

По смисъла на § 1, т. 7 от ДР на ЗЗДискр. "неблагоприятно третиране" е всеки акт, действие или бездействие, които водят до по-малко благоприятно третиране на едно лице спрямо друго въз основа на признаците по чл. 4, ал. 1 или могат да поставят лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1, в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица. Съгласно § 1, т. 8 от ДР на ЗЗДискр., на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 означава на основата на

действителното, настояще или минало, или предполагаемо наличие на един или повече от тези признаци у дискриминираното лице или у лице, с което то е свързано, или се предполага, че е свързано, когато тази връзка е причина за дискриминацията. Съгласно чл. 2 от ратифицираната от Република България Конвенция за правата на хората с увреждания /КПХУ/ "дискриминация по признак на увреждане" означава всякакво правене на разлика, всякакви ограничения или изключения, основаващи се на увреждане, имащи за цел или последица нарушаване или отменяне на зачитането, признаването или равноправното упражняване на всички права на човека и основни свободи в политическата, икономическата, социалната, културната, гражданската или всяка друга област. Това включва всякакви форми на дискриминация, включително отказ за предоставяне на разумни улеснения.

В конкретния случай изначалната липса на организирани туристически услуги от „Бохемия“ ООД, които да са подходящи и за хора с двигателни затруднения правилно е преценено от КЗД като нарушение на чл. 4, ал. 3 от 33Дискр. въз основата на признак „увреждане“.

Неоснователно е твърдението в жалбата, че в оспореното решение липсва лице сравнител. Напротив, изрично в акта е отбелязано, че от страна на туристическата агенция, предлагаща такива услуги, не е предвиден ясен ред и възможност за лица с увреждания да бъдат включени в организирани екскурзии от страна на агенцията наравно с останалите граждани, клиенти на агенцията. Поради това съдът приема, че безсъмнено и разбираемо в оспорвания акт е посочено, че лицата с увреждания, характеризиращи се с ограничена подвижност, са третираны от дружеството по-благоприятно, в сравнение с останалите клиенти на агенцията, при които този конкретно защитен признак отсъства.

Поради това съдът споделя извода на КЗД, че допуснатата от „Бохемия“ ООД практика, с която дружеството обявява на клиентите за това, че организирани от тях пътувания не се препоръчват за лица с ограничена подвижност, е дискриминационна, тъй като липсват правила и ред за организиране на екскурзии за лица с увреждания, а предоставянето на разумни улеснения е с оглед на конкретната дестинация и увреждания, при изрично запитване. От една страна това представлява negliжиране от страна на агенцията да разпише ясни правила за предлагане на туристически услуги спрямо тази група лица, а от друга страна в случая е налице практика и са създадени условия за по-неблагоприятно третиране на лица с увреждания, в разрез с изискванията на чл. 4, ал. 3 от 33Дискр. Чрез установената от "Бохемия" ООД практик, с която информират клиентите си, че екскурзиите им не са подходящи за хора с двигателни затруднения, са създадени условия за непропорционално ограничаване на достъпа до услугите предоставяни от дружеството на лица с двигателни увреждания.

Законосъобразно е приложена и разпоредбата на чл. 80, ал. 2, съгласно която когато нарушението е извършено при осъществяване дейността на юридическо лице, на него му се налага имуществена санкция в размер от 250 до 2500 лв. Правилно е наложена имуществена санкция от 500 /петстотин/ лева, която е към минимално установения законов размер, като е посочено, че посоченото нарушение е първо такова за дружеството.

Обжалваното решение е постановено и в съответствие с целта на закона, така както е формулирана в чл. 2 от 33Дискр. - да се осигури на всяко лице правото на равенство в третирането и във възможностите за участие в общественния живот, както и ефективна защита срещу дискриминацията.

Горните съображения мотивират настоящия съдебен състав да приеме, че Решение № 150/25.04.2025 г. на КЗД, Пети специализиран постоянен заседателен състав представлява законосъобразен административен акт, жалбата срещу който следва да бъде отхвърлена.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК Административен съд - София град, Второ

отделение, 53 състав

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ жалбата от „Бохемия“ ООД против Решение № 150/ 25. 04. 2025 г. на Комисията за защита от дискриминация, Пети специализиран постоянен заседателен състав, постановено по пр. № 86/ 2024 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация, в частта, с която е установено, че „Бохемия“ ООД е извършило нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. на основата на признак „увреждане“ и на оспорващото дружество е наложена имуществена санкция в размер на 500 /петстотин/ лева.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

ПРЕПИСИ от решението да се изпратят на страните.

Съдия: